

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

<i>Jméno a příjmení studenta:</i>	JOHANA OSTRÁ
<i>Studijní obor:</i>	Speciální pedagogika
<i>Oponent bakalářské práce:</i>	Mgr. Tomáš Kohoutek
<i>Katedra:</i>	KPP
<i>Název bakalářské práce:</i>	NÍZKOPRAHOVÁ ZAŘÍZENÍ PRO DĚTI A MLÁDEŽ V JIHOČESKÉM KRAJI A JEJICH SLUŽBY
<i>Volba tématu:</i>	Aktuální, užitečné
<i>Cíl práce a jeho naplnění:</i>	Vhodně zvolený cíl, který byl naplněn částečně
<i>Struktura práce:</i>	Logická
<i>Práce s literaturou:</i>	Zdařilá, autorka využila adekvátní prameny pro formulaci teoretických východisek a velké množství účelových publikací a internetových zdrojů pro mapování aktuální situace
<i>Vybavení práce (data, tabulky, grafy, přílohy):</i>	Adekvátní povaze práce
<i>Přínosy bakalářské práce:</i>	Zdařilý základní přehled zařízení a služeb,
<i>Uplatnění bakalářské práce v praxi a ve výuce:</i>	Vybrané výsledky lze uplatnit
<i>Formální stránka:</i>	Výborná
<i>Jazyková stránka:</i>	Po stránce gramatické velmi dobrá, po stránce stylistické přijatelná

Slovní hodnocení práce:

Autorka zvolila téma relevantní z hlediska oboru studia, z hlediska jeho aktuálnosti i z hlediska vlastního zaměření. Nízkoprahové služby jsou u nás relativně novou formou práce a představují rozvíjející se oblast, analýza jejich situace, zkušeností i poptávky může být proto zdrojem užitečné zpětné vazby. U méně etablovaných služeb bývá typické, že kladou značné nároky na flexibilitu až improvizaci po stránce nabídky služeb, organizačního i finančního zajištění i zajištění personálního. Na zřizovatele i pracovníky je kladen zvýšený nárok, aby koncipovali služby „na míru“ potřebám cílové skupiny. Tento nárok lze vztáhnout i na výzkumníky, kteří poskytují pro koncipování služeb důležitou zpětnou vazbu. Autorka se tak ocitá v náročné dvojroli – v nízkoprahové službě sama aktivně působí a rozhodla se stav služeb i odborně reflektovat.

Toto rozhodnutí je samo o sobě sympatické, nabízí možnost propojit vlastní zkušenost a studium, praxi a teorii. Cíl se jí podařilo splnit na přijatelné úrovni, je ale sporné, zda se jí povedlo problém uchopit šťastným způsobem a nakolik se podařilo naplnit cíle výzkumu.

V teoretickou část práce adekvátně začíná kapitolou o potřebách na které nízkoprahová zařízení reagují. Zaměřuje se na roli primární prevence, nastiňuje možné určení programů podle náplně i podle cílových skupin. Následující kapitoly pojednávají o zařízeních pro děti a mládež a jejich cílech, přičemž se opírají o relevantní dokumenty (podotýkám, že místy dosti kuse – např. kap. 2.2 Služby NZDM sestává pouze z nekomentované citace klíčového zákona a má celkově sedm řádků). Z pohledu aktivní účastnice by mohla být nejvíce atraktivní kapitola o cílových skupinách, ta však působí dosti rozpačitě – není např. zřejmé, zda autorka správně pochopila Herzogovo vymezení cílových skupin (děti a mládež v nepříznivé situaci, děti a mládež podle věku, obyvatelé konkrétní lokality a další, především nemotivovaní, nejsou čtyřmi diskrétními skupinami, jde o hlediska zaměření programů). Zcela správné je zaměření na rizikové skupiny, především na děti a mládež s poruchami chování, pasáže jsou

ale značně stručné, nejdou do hloubky a místy působí jako nahodilé kompilace aktuálních pramenů, tradičních názorů a zažitých stereotypů (např. věta „*Díky stěhování z vesnic do měst, vzniká u dětí problém s trávením volného času*“ – s. 18, evokuje Masarykovy reflexe nástupu industriální společnosti i Plevova Malého Bobeše, ale o současné realitě vypovídá opravdu málo). Ocenit lze logickou strukturu řazení následujících kapitol – autorka se věnuje profesnímu složení personálu, specificky roli speciálního pedagoga (poněkud méně šťastně hovoří o jeho „vlivu“ – nadpis na str. 21), druhům sociálně terapeutických činností (zde je ovšem otázka, proč začíná krizovou intervencí, která není ani typickou sociálně terapeutickou činností, ani typickou náplní práce nízkoprahových zařízení, ani není k jejímu poskytování dostačující kvalifikace speciálního pedagoga). Relativně největší pozornost věnuje streetworku (toto zaměření by rovněž stálo za podrobnější reflexi ve světle výsledků výzkumu; tato forma práce může být užitečná pro určité specifické problémy a z hlediska zaměření jednotlivých zařízení se jedná patrně spíše o menšinou část).

Nejrozsáhlejší kapitolu a užitečné východisko pro empirickou studii představuje kapitola 4, věnovaná charakteristice kompletního výčtu nízkoprahových zařízení v JC kraji na základě dostupných informací (Průvodce sociálními službami, prezentace a publikované účelové dokumenty). Tato část je pro čtenáře velmi informativní a představuje patrně nejvíce zdařilou část práce. Vytknout však lze jistou zkratkovitost charakteristik a některé formulace, které (pokud nejde o překlep nebo následek aktivity automatického korektora) nesvědčí o tom, že by autorka plně chápala, o čem píše („*V NZDM Bosko... směřují prostřednictvím systému Dona Boska k celostátnímu rozvoji dětí a mládeže*“ – s. 32). Charakteristiky mají také pouze částečně jednotnou formu, všechny informace nejsou stejně relevantní (např. konkrétní provozní doba je údaj bez dalšího vysvětlení pro analýzu bezpředmětný), případně není jasné, zda by jejich místo nebylo spíše v teoretické části (i zde by ale musely jít více do hloubky, opět vytýkám i formulační zvládnutí textu – např. „*Obtížnou životní situaci se rozumí například... povolání, sexualita...*“ – s. 30).

Ve výzkumu si autorka klade tři základní cíle – zaměřit se na nabídku programů, na způsoby informování cílové skupiny o službách a na to, jaký vliv má na umístění zařízení cílová skupina. Výzkumné otázky jsou naproti tomu pouze dvě – podle čeho zařízení „vybírají“ náplň služeb a jaká jsou kritéria pro jejich umístění. Oslovila všech 20 uvedených NZDM, podrobnější informace se týkají šesti z nich (přestože kontakt proběhl se sedmi - ??? - s. 42 a dále). Se zástupci těchto zařízení vedla strukturované rozhovory a odpovědi shrnuje v tématických celcích. Málo pochopitelné je, proč jsou zařízení (diferencovaná po stránce cílové populace, umístění i formy práce) anonymizována (nejedná se o citlivé informace, spíše o možnost jejich prezentace), nejde ovšem o zásadní chybu. Podstatnější výhrada se týká něčeho jiného – absence podrobnějších shrnujících analytických úvah, průběžných nebo formou závěru. Ten je do určité míry nahrazen diskusí výsledků (práce sice má závěr, je ale více než sporné, nakolik je skutečně nezbytné poskytovat průměrně orientovanému čtenáři informace typu „*Ve výzkumné části jsem se soustředila na získání odpovědí na výzkumné otázky, které jsem si stanovila*“ – s. 61). Je to patrně dáno i tím, že velmi nízká „návratnost“ (jde o rozhovor, na jiném místě autorka hovoří o dotazníku) příliš možností pro formulaci konzistentního závěru neposkytuje. Tento problém jednoznačně není pochybením autorky, bylo však možné řešit situaci flexibilním přístupem k výzkumu, volbou intenzivnější formy dotazování i analýzy výpovědí těch, kteří projevilo ochotu podělit se o své zkušenosti. Tuto možnost autorka ostatně naznačuje když uvádí, že kvalitativní výzkum je pružným typem výzkumu (s. 41), že sběr dat a analýza může probíhat současně a že předností je možnost hledání lokálních příčinných souvislostí.

Tato kapacita výzkumu zůstala bohužel z větší části nevyužita. Práce má však i silné stránky – logická stavba, detailní a kompletní popis práce jednotlivých zařízení, práce s relevantními a aktuálními prameny, náznaky správného postupu při řešení nedořešených otázek.. I proto se domnívám, že autorka (snad z důvodů časového stresu) nevyužila plně ani vlastní ve skutečnosti nemalou kapacitu k práci na skutečně analytické úrovni. I v této podobě však považuji práci pro daný kvalifikační stupeň za přijatelnou.

Práce splňuje veškeré požadavky kladené na tento typ prací, a proto ji doporučuji k ústní obhajobě.

Navrhovaná známka: DOBŘE

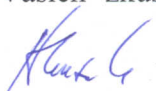
Otázky k ústní obhajobě práce:

Které výsledky považujete osobně za potenciálně nejvíce přínosné pro praxi? Čím jsou přínosné?

Co vyplývá z rozsahu Vašeho výzkumného vzorku pro možnost zobecnění výsledků?

Které problémy může pomoci v nízkoprahovém zařízení podle Vašich zkušeností řešit speciální pedagog?

V Brně dne 2. 6. 2014

Mgr. Tomáš Kohoutek

oponent